

658.14/.17
Ф59

Н. О. Власова, В. А. Міщенко, Т. В. П'ятак,
Т. І. Кочетова, А. В. Котлярова

ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Н. О. Власова, В. А. Міщенко, Т. В. П'ятак,
Т. І. Кочетова, А. В. Котлярова

ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ

Підручник

Рекомендовано вченою радою НТУ «ХП»

Харків
Світ Книг
2018

УДК 658.14/. 17(075.8)
ББК 65.291,9я7
Ф59

*Копіювання, сканування, запис на електронні носії і
тому подібне, книжки в цілому, або будь-якої її частини
без дозволу видавництва заборонено*

*Рекомендовано вченою радою НТУ «ХПІ» як підручник для студентів
економічних спеціальностей, протокол № 6 від 07 липня 2017 року*

Рецензенти: І. В. Журавльова - д.е.н., проф., зав. кафедри фінансів ХНЕУ
ім. С. Кузнеця

А. С. Крутова - д.е.н., проф., зав. кафедри фінансів, аналізу та
страхування ХДУХТ

Автори:

Колектив викладачів кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності та фінансів НТУ «ХПІ»: Н. О. Власова, к. е. н., проф.; В. А. Міщенко, д. е. н., проф., зав. кафедри; Т. В. П'ятак, к. т. н., доп.; Т. І. Кочетова, доп.; А. В. Котлярова, доп.

За науковою редакцією к. е. н., проф. Н. О. Власової

**Н. О. Власова, В. А. Міщенко, Т. В. П'ятак, Т. І. Кочетова,
А. В. Котлярова.**

Ф59 Фінанси підприємств: Підручник / за наук. ред. проф. Н. О. Власової -
Х.: Світ Книг, 2018.-437 с.

ISBN 978-966-2678-54-3

У підручнику системно з урахуванням світового досвіду розглянуто теоретичні та практичні аспекти функціонування фінансів суб'єктів господарювання в умовах сучасного розвитку ринкових відносин. Визначено механізми формування, розподілу та ефективного використання фінансових ресурсів на рівні підприємств. Наведено конкретні методичні підходи щодо обґрунтування напрямів розвитку фінансової діяльності та нарощення фінансового потенціалу підприємств.

Підручник призначений для студентів вищих навчальних закладів з економічних спеціальностей й, в першу чергу, за галуззю знань «Управління та адміністрування», особливо спеціальністю «Фінанси, банківська справа та страхування». Він розрахований на читачів із різним рівнем підготовки у галузі економіки та управління фінансами й буде корисним не лише студентам і викладачам вузів, але і практичним працівникам - керівникам, менеджерам, підприємцям.

УДК 658.14/. 17(075.8)
ББК 65.291.9я7

ISBN 978-966-2678-54-3

© Колектив авторів, 2018
© Видавництво «Світ книг», 2018

ЗМІСТ

ВСТУП	6
ТЕМА 1 ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ, СУТНІСТЬ, ФУНКЦІЇ, ОРГАНІЗАЦІЯ	8
1.1 Фінанси підприємств у загальній системі фінансів, їх сутність та характеристика.....	8
1.2 Фінансові ресурси підприємств. Функції фінансів підприємств.....	15
1.3 Фінансові відносини та фінансова діяльність підприємств.....	19
1.4 Регулювання та організація фінансової діяльності підприємств.....	27
<i>Контрольні питання</i>	38
ТЕМА 2 АКТИВИ ПІДПРИЄМСТВА: ФОРМУВАННЯ ТА ОЦІНКА	40
2.1 Поняття та склад майнового потенціалу підприємства. Активи підприємства, їх сутність та класифікація.....	40
2.2 Необоротні активи: сутність, склад, оцінка та ефективність використання у підприємствах.....	50
2.3 Оборотні активи: сутність, склад та ефективність руху.....	66
2.4 Політика формування активів підприємства. Визначення потреби в окремих видах активів.....	77
2.5 Оптимізація складу та оцінка вартості активів підприємств.....	86
<i>Контрольні питання</i>	96
ТЕМА 3 КАПІТАЛ ПІДПРИЄМСТВА: ФОРМУВАННЯ ТА ОПТИМІЗАЦІЯ СТРУКТУРИ	98
3.1 Джерела фінансування активів підприємства. Капітал підприємства, сутність і склад.....	98
3.2 Характеристика власного капіталу, його склад.....	107
3.3 Позиковий капітал.....	114
3.4 Політика формування фінансової структури та визначення загальної потреби у капіталі.....	123
3.5 Оцінка вартості та оптимізація фінансової структури капіталу.....	132
<i>Контрольні питання</i>	146
ТЕМА 4 КРЕДИТУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ	148

4.1	Кредитування як джерело залучення фінансових ресурсів підприємствами.....	148
4.2	Види та порядок банківського кредитування.....	154
4.3	Комерційне кредитування підприємств.....	169
4.4	Інші форми кредитних відносин.....	177
4.5	Ефективність використання кредитних ресурсів та обґрунтування політики кредитування підприємств.....	189
	<i>Контрольні питання.....</i>	<i>199</i>
ТЕМА 5	ДОХОДИ, ВИТРАТИ ТА ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ПІДПРИЄМСТВ.....	201
5.1	Доходи підприємств та джерела їх формування.....	201
5.2	Собівартість продукції та поточні витрати підприємств.....	210
5.3	Прибуток та фінансові результати.....	223
5.4	Формування та розподіл прибутку підприємств.....	237
5.5	Оподаткування та податкова політика підприємств.....	250
	<i>Контрольні питання.....</i>	<i>270</i>
ТЕМА 6	ГРОШОВИЙ ОБОРОТ. ОРГАНІЗАЦІЯ ГРОШОВИХ РОЗРАХУНКІВ.....	273
6.1	Грошові потоки підприємств, їх сутність та класифікація.....	273
6.2	Грошовий оборот та грошові розрахунки в діяльності підприємств.....	286
6.3	Безготівкові операції та розрахунки.....	294
	<i>Контрольні питання.....</i>	<i>308</i>
ТЕМА 7	ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА.....	310
7.1	Сутність, мета та завдання оцінки фінансового стану підприємства.....	310
7.2	Інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану підприємства.....	322
7.3	Напрями та система показників оцінки фінансового стану підприємства.....	334
	<i>Контрольні питання.....</i>	<i>347</i>
ТЕМА 8	ФІНАНСОВЕ ПЛАНУВАННЯ ТА КОНТРОЛЬ.....	349

8.1	Сутність, об'єкти, цілі та завдання фінансово-го планування.....	349
8.2	Основні методи фінансового планування.....	355
8.3	Види фінансових планів та бюджетів. Порядок їх розробки.....	362
8.4	Фінансовий контроль на підприємстві.....	377
	<i>Контрольні питання</i>	384
ТЕМА 9 БАНКУРУТСТВО ТА ФІНАНСОВА САНАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВА.....		
9.1	Фінансова криза та банкрутство підприємств.....	386
9.2	Фінансові заходи упередження банкрутства. Діагностика банкрутства підприємства.....	399
9.3	Механізми фінансової стабілізації підприємства при загрозі банкрутства. Фінансова санація підприємства.....	408
	<i>Контрольні питання</i>	422
ЛІТЕРАТУРА		424
ДОДАТКИ		427